FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ~IVILI

IM}ALLEF

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.

ILLUM il-}amis, 14 ta' Marzu, 2002

Kaw\a Numru 8
~itazz. Nru. 2062/00JRM

Francis X. AQUILINA

vs

David K. AQUILINA f'ismu proprju u in rappre\entanza ta' Indamar Ltd.

Il-Qorti:

Rat l-Att ta`-~itazzjoni mressaq fit-28 ta' Settembru, 2000, li bih l-attur ippremetta:

Illi fil-31 ta' Di`embru 1975 l-attur kien silef lis- so`jeta' konvenuta Indamar Limited is-somma komplessiva ta' sittax-il elf lira maltin (**Lm16,000**), kwantu g]al Lm9418.86 skond l-iskrittura privata Dok. "A", Lm6000 skond l-iskrittura l-o]ra Dok. "B" u l-bilan` ta' Lm581.14 "brevi manu", kollox kif rifless fil-kotba tal-istess so`jeta';

Illi skond l-istess skritturi kien dovut img]ax kif gej:- (a) bir-rata ta' sebg]a fil-mija (7%) fis-sena skond Dok. "A" fuq l-ammont ta' Lm10,000 (i.e. (Lm9418.86 + Lm581.14), li g]all-perijodu mill-31 ta' Di`embru 1975 sat-30 ta' Settembru 2000 jammonta g]al Lm17325; u (b) bir-rata ta' ]amsa fil-mija (5%) fis-sena skond Dok. "B" fuq l-ammont ta' Lm6000, li g]all-perijodu mill-31 ta' Di`embru 1978 (stante li tal-ewwel tlett snin t]allsu) sat-30 ta' Settembru 2000 jammonta g]al Lm6525; komplessivament tlieta u g]oxrin elf tmien mija u]amsin lira maltin (**Lm23850**);

Illi, skond l-iskrittura Dok. "A", is-so`jeta' konvenuta obbligat ru]ha li, oltre l-img]ax, t]allas penali g]al "dewmien biss", bir-rata ta' elf lira maltin (Lm1000) fis-sena, b'effett mill-1 ta' Jannar 1986 sakemm jit]allas id-dejn kollu, f'kas li tonqos li t]allas fl-ewwel g]axar snin (i.e. sal-31 ta' Di`embru 1985), i.e. ma tkunx g]amlet ebda]las akkont, kif fil-fatt [ara liema penali g]al perijodu ta']mistax-il sena [ia tammonta]mistax-il elf lira maltin (**Lm15,000**);

Illi s-somma komplessiva dovuta lill-attur sal-lum tammonta g]al erbg]a u]amsin elf tmien mija u]amsin lira maltin (**Lm54,850**);

Illi skond l-iskritturi esebiti d-dejn kollu kellu jit]allas lura fi \mien g]oxrin sena;

Illi l-konvenut David K. Aquilina personalment abbuza mill-kariga tieg]u ta' uniku direttur u azzjonista tas-so`jeta' konvenuta, biex zamm f'idejh u nkassa flejjes tas-so`jeta' konvenuta a skapitu u kontra l-interessi tal-kreditu tal-attur;

Illi l-istess konvenut proprio et nomine, g]alkemm interpellat bl-ittra uffi`jali tal-14 ta' Settembru 2000, baqa' inadempjenti;

G]alhekk l-attur talab lil din l-Onorabbli Qorti g]aliex m'g]andhiex:

1. Tikkundanna lill-konvenut i]allas is-somma komplessiva ta' erbg]a u]amsin elf tmien mija u]amsin lira maltin (Lm54,850), dovuta kif fuq ing]ad, kwantu g]al Lm16,000 rifuzjoni ta' somom mislufa, Lm23,850 img]ax relattiv sat-30 ta' Settembru 2000 u Lm15,000 penali dovuta sal-lum bir-rata ta' Lm1000 fis-sena;

Bl-img]ax ulterjuri bir-rata ta' 8% fil-mija skond il-li[i fuq is-sorte u bir-rata ta' penali bl-Lm1000 fis-sena sal-effettiv pagament u bl-ispejje\, inklus dawk tal-ittra uffi`jali tal-14 ta' Settembru 2000 u tal-mandati kawtelatorji (sekwestru numru u inibizzjoni numru -sic-) prezentati kontestwalment, kontra l-konvenut proprio et nomine, minn issa n[unt g]as-subizzjoni;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-attur, flimkien ma\-\ew[(2) dokumenti mressqin mag]ha;

Rat in-Nota mressqa fl-1 ta' Novembru, 2000, li biha l-kumpannija m]arrka e``epiet:

1. Preliminarjament t-talba ta' l-attur hija preskritta a tenur tal-artikolu 2156(f) tal-Kap 16 tal-Li[ijiet ta' Malta;

2. Subordinatament u ming]ajr pregudizzju g]as-sue`epit, l-iskritturi li fuqhom l-attur qed jibbaza l-pretensjoni tieg]u huma vvizzjati min-nuqqas ta' firem tad-diretturi tas-so`jeta' konvenuta, u g]alhekk l-istess skritturi huma nulli u bla effett fil-li[i;

3. Fit-tielet lok u ming]ajr pregudizzju g]as-sue`epit, illi l-ammont mitlub mhuwiex dovut stante li l-e``ipjenti g]amlet diversi pagamenti u inoltre l-attur ikkomputa img]ax fuq img]ax u nkluda penalitajiet bi ksur tad-disposizzjonijiet tal-artikolu 1139 tal-Kap 16 tal-Li[ijiet ta' Malta;

Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-kumpannija m]arrka;

Rat in-Nota mressqa fl-1 ta' Novembru, 2000, li biha l-im]arrek David Aquilina e``epixxa:

1. Preliminarjament l-e``ipjent mhuwiex il-legittimu kontradittur, stante illi ma tezisti l-ebda relazzjoni guridika jew kummer`jali bejn l-attur u l-e``ipjenti u g]alhekk g]andu ji[i lliberat mill-osservanza tal-gudizzju;

2. Subordinatament u ming]ajr pregudizzju g]as-sue``epit l-azzjoni attri`i hija preskritta a tenur ta' l-artikolu 2156(e) tal-Kap 16 tal-Li[ijiet ta' Malta;

3. Dejjem bla pregudizzju g]as-sue`epit il-komputazzjonijiet mag]mula mill-attur huma skorretti peress illi fl-iskrittura hemm l-element ta' usura u fir-rigward g]alhekk hu applikabbli l-artikolu 1139 tal-Kap 16 tal-Li[ijiet ta' Malta. F'kull ka\ l-img]ax talvolta dovut lill-attur ma jista qatt je``edi l-kapital;

Salvi e``ezzjonijiet ulterjuri;

Rat id-Dikjarazzjoni ma]lufa u n-Nota tax-Xiehda tal-im]arrek;

Rat id-Degriet tag]ha tal-21 ta' Frar, 2001, li bih awtori\\at lill-im]arrkin jressqu Noti ta' Sottomissjonijiet dwar l-e``ezzjonijiet tag]hom rispettivi tal-preskrizzjoni;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-im]arrkin fl-1 ta' Marzu, 2001[1], dwar l-imsemmija e``ezzjonijiet;

Rat in-Nota mressqa mill-attur fis-16 ta' Marzu, 2001[2], bi twe[iba g]an-nota mressqa mill-im]arrkin dwar l-imsemmija e``ezzjonijiet;

[1] Pa[[. 20-1 tal-pro`ess

Semg]et it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

Rat l-atti kollha tal-kaw\a;

Rat id-Degrieti tag]ha tas-7 ta' Mejju, 2001, 14 ta' {unju, 2001, 3 t'Ottubru, 2001, 22 ta' Novembru, 2001, u 9 ta' Jannar, 2001, li bihom]alliet il-kaw\a g]as-sentenza dwar l-e``ezzjonijiet ta' preskrizzjoni mtellg]in mill-im]arrkin;

Ikkunsidrat:

Illi l-attur qieg]ed ifittex lill-im]arrkin g]all-]las lura ta' somma ta' flus li huwa kien silef lill-kumpannija m]arrka, flimkien mal-img]axijiet u wkoll penali miftehma g]ad-dewmien fir-radd lura tas-somma mislufa;

Illi g]all-imsemmija azzjoni, l-im]arrkin laqg]u billi, fost l-o]rajn, qeg]din jg]idu li lill-attur g]alaqlu \-\mien li fih hu seta' jressaq it-talba tieg]u. Huma jsemmu li dan kellu (5)]ames snin biex ifittex u dawn kienu g]alqu;

Illi, mill-provi mressqa fl-atti tal-kaw\a, jirri\ulta li fil-31 ta' Di`embru, 1975, kienet saret kitba privata[3] iffirmata mill-attur u mill-im]arrek, fejn jing]ad li d-Ditta Suprema Dry-Cleaning (immexxija mill-attur) silfet lill-kumpannija Indamar Limited somma flus, li tintradd lura fi \mien g]oxrin (20) sena minn dak inhar. Fuq l-imsemmija somma kellu jg]addi mg]ax bis-sebg]a fil-mija (7%) fis-sena, u ta]t kondizzjonijiet o]rajn;

Illi, jirri\ulta wkoll li dak inhar ukoll kienet saret kitba privata o]ra[4], bejn l-istess persuni f'isem l-istess enti, li biha sar self ie]or ta' somma flus o]ra li wkoll kellha tintradd lura fi

---

[2] Pa[. 22 tal-pro`ess
[3] Dok "A", f'pa[. 5 tal-pro`ess
[4] Dok "B", f'pa[. 6 tal-pro`ess

\mien g]oxrin (20) sena u li kellu jg]addi fuqha mg]ax bil-]amsa fil-mija (5%) fis-sena, u b'kundizzjonijiet o]rajn li jixxiebhu ma' dawk tal-kitba l-o]ra;

Illi, skond ma jg]id l-attur fid-Dikjarazzjoni ma]lufa tieg]u, ma sar l-ebda]las lura mis-somma msemmija fl-ewwel kitba, filwaqt li, dwar is-somma msemmija fit-tieni kitba, saru]lasijiet fl-ewwel tliet (3) snin, i\da mbag]ad dawn waqfu wkoll;

Illi l-im]arrkin qeg]din isejsu l-e``ezzjoni tag]hom tal-preskrizzjoni fuq \ew[dispo\izzjonijiet tal-li[i, g]alkemm it-tnejn li huma qeg]din isej]u favurihom il-preskrizzjoni qasira tal-]ames (5) snin. Filwaqt li l-im]arrek qieg]ed jg]id li l-preskrizzjoni tapplika g]aliex it-talba hija g]al radd lura ta' flus mog]tija b'self li ma jirri\ultax minn att pubbliku[5], il-kumpannija m]arrka qeg]da tg]id li l-preskrizzjoni tapplika g]aliex it-talba attri`i hija wa]da g]al ]las ta' kreditu ie]or li jkun [ej minn operazzjoni kummer`jali jew minn]a['o]ra, liema kreditu ma jkunx jaqa' ta]t preskrizzjoni aqsar jew jo]ro[minn att pubbliku[6]. Aktar 'il quddiem, fit-trattazzjoni tag]ha fin-Nota ta' Sottomissjonijiet, il-kumpannija m]arrka tag]mel tag]ha wkoll id-dispo\izzjoni relattiva msemmija dwaru nnifsu mill-im]arrek;

Illi l-attur jg]id li ukoll kieku wie]ed kellu jqis i\-\mien ta' preskrizzjoni applikabbli b]ala dak imsemmi mill-im]arrkin, dan ma jridx jitqies minn dak inhar li saru l-kitbiet privati (kif jis]qu l-istess im]arrkin fin-Nota tag]hom), imma minn dak inhar li jag]laq i\-\mien li l-]las messu sar[7]. Huwa jg]id li, min]abba li l-ftehim kien jistipula \mien ta' g]oxrin (20) sena g]all-]las lura tas-somma misselfa (u dan fi\-\ew[kitbiet li saru), huwa tabilfors ried jistenna li jg]addi dak i\-\mien biex jitlob lura l-]las. Fis-sewwa jing]ad li, fi\-\ew[kitbiet, kien hemm patt ri\oluttiv applikabbli fuq g]a\la tad-

---

[5] Art. 2156(e) tal-Kap 16

[6] Art. 2156(f) tal-Kap 16

[7] Art. 1072 tal-Kap 16

ditta kreditri`i u f'`irkostanza partikolari, imma dan ma [iex invokat;

Illi, l-attur ikompli jtenni li, ladarba kien hemm i\-\mien miftiehem, il-preskrizzjoni hija sospi\a sakemm jag]laq i\-\mien[8]. Billi \-\mien g]alaq fil-31 ta' Di`embru, 1995, hu jg]id li kien minn dak inhar li seta' jitlob lura l-]las lura f'isem id-ditta kreditri`i minnu rappre\entata. Il-fatt li, meta ressaq l-azzjoni tieg]u i\-\mien ta']ames snin ma kienx g]adda, i[ib fix-xejn dak li qeg]din jg]idu l-im]arrkin dwar i\-\mien preskrittiv applikabbli;

Illi meta wie]ed iqis li l-im]arrkin illimitaw is-sottomissjonijiet tag]hom fin-Nota tag]hom fuq id-data ta' meta saru l-kitbiet bla ma indikaw l-ebda `irkostanza o]ra dwar kif jew minn meta kellu jibda jg]addi \-\mien ta' preskrizzjoni invokat minnhom, wie]ed ikollu jistqarr li dan ma huwa xejn ta] g]ajnuna g]alihom. G]aliex, huwa evidenti li, skond l-istess kitbiet (apparti l-kwestjoni tas-siwi tag]hom, li hija s-su[[ett ta' e``ezzjoni o]ra tal-kumpannija m]arrka li tolqot il-mertu) is-self kien mag]mul bil-]sieb li s-somma tintradd lura fi \mien. Skond it-tag]lim kostanti tal-applikazzjoni tal-li[i g]ar-rigward, huwa \-\mien li kellu jsir il-]las lura li jg]odd u mhux id-data ta' meta s-self in]oloq[9];

Illi dan li ng]ad japplika g]all-kwestjoni tar-radd lura tal-ammont meqjus b]ala kapital misluf, liema ammont huwa inklu\ fit-talbiet tal-attur. Il-kwestjoni dwar it-talba lura g]all-]las ta' mg]axijiet (li tag]mel ukoll parti mit-talbiet attri`i) tista' tippre\enta xejriet differenti fir-rigward ta' dekorrenza tal-preskrizzjoni mill-kwestjoni tar-radd lura tal-kapital, i\da dwar dan l-im]arrkin ma g]amlu l-ebda sottomissjoni u lanqas ressqu e``ezzjoni fir-rigward. U billi fil-ka\ tal-istitut tal-preskrizzjoni, il-Qorti g]andha tqis biss i\-\mien preskrittiv e``epit u m'g]andhiex tindika hi liema

[8] Art. 2125(`) tal-Kap 16

[9] Ara, per e\empju, App. ~iv. **19.6.1970** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Ba\ilju |ammit vs Leonardu Mizzi et***; u App. Kumm. **12.3.1973** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Caterina Busuttil et vs Catherine Farru[ia***

\mien ta' preskrizzjoni huwa applikabbli[10], qeg]da f'dan il-ka\ tillimita ru]ha g]all-kunsiderazzjoni tad-dispo\izzjonijiet tal-li[i msemmija mill-im]arrkin;

Illi, meta wie]ed iqis dan li ng]ad mal-fatti kif jidhru s'issa mill-atti tal-kaw\a, wie]ed g]andu jsib li \-\mien ta']ames snin imsemmi mill-im]arrkin ma kienx g]adda bejn meta kien l-a]]ar jum miftiehem g]all-]las lura tas-somma misselfa u l-jum li fih tressqet din il-kaw\a, ukoll jekk wie]ed jinjora jekk saritx interpellazzjoni uffi`jali, u g]alhekk il-Qorti ssib li l-im]arrkin ma se]]ilhomx juru li l-e``ezzjoni tag]hom hija mist]oqqa;

G]al dawn ir-ra[unijiet, il-Qorti qeg]da tidde`iedi billi:

Ti`]ad l-ewwel e``ezzjoni tal-kumpannija m]arrka u ti`]ad it-tieni e``ezzjoni tal-im]arrek, dwar li l-azzjoni attri`i hija preskritta, u tordna li l-kaw\a titkompla bis-smig].

Il-kap tal-ispejje\ ta' din is-sentenza jit]alla biex ji[i determinat mas-sentenza fil-mertu.

Moqrija

ONOR. JOSEPH R. MICALLEF LL.D.,
14 ta' Marzu, 2002

Charles Falzon,
Deputat Re[istratur,

---

[10] Ara App. ~iv. **11.5.1956** fil-kaw\a fl-ismijiet ***Cali vs Galea*** (Kollez. Vol: **XL.i.166**)

14 ta’ Marzu, 2002